

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Διάλεξη 3

Μακεδονικός λόγος (Ε 17-22)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος

Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της τρίτης διάλεξης είναι η εισαγωγή στην ιστορία της Μακεδονίας (τελευταίες δεκαετίες του 6^{ου} αιώνα π.Χ.), όπως την αφηγείται ο Ηρόδοτος στο έργο του.

Περιεχόμενα ενότητας

Ηροδότου *Ιστορίαι*:

- Μακεδονικός λόγος (Ε 17-22)

Περιγραφή ενότητας

Η τρίτη διάλεξη επικεντρώνεται στον Μακεδονικό Λόγο (Ε 17-22). Οι φοιτητές θα παρακολουθήσουν, μέσα από την ηροδότειο αφήγηση, την ιστορία της Μακεδονίας (τελευταίες δεκαετίες του 6^{ου} π.Χ. αιώνα). Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου, τα παραμυθικά στοιχεία της αφήγησης και η ελληνικότητα ως μεταπολεμικό γέρας και καύχημα των νικητών των Μηδικών.

Ερμηνευτικά σχόλια

Η μοναδική πράξη αντίστασης των (υπό κατοχήν)

Μακεδόνων κατά των Περσών:

η δολοφονία των απεσταλμένων του Μαρδονίου από τον

Αλέξανδρο Α'.

Ερμηνευτικά σχόλια

Τα παραμυθικά/νοβελιστικά στοιχεία της αφηγήσεως:

- η συμποσιακή ατμόσφαιρα,
- ο ωμός ερωτισμός,
- η παρενδυσία,
- ο αριθμός 7,
- η (βολική) εξαφάνιση των θυμάτων (πρβ. την ομηρική εξαφάνιση των ερειπίων της Τροίας από τον Ποσειδώνα).

Ερμηνευτικά σχόλια

Ακυρώνει αυτό την ιστορικότητα του συμβάντος; Όχι, διότι ο συγγραφέας υιοθετεί την «επίσημη» εκδοχή του Αλεξάνδρου Α' για την προ του 490 π.Χ. μακεδονική ιστορία.

Ερμηνευτικά σχόλια

Η ελληνικότητα συνιστά μεταπολεμικό γέρας και καύχημα των νικητών των Μηδικών· άρα συλλογικό αγαθό υπό διαρκή νοηματοδότηση και κριτήριο αποκλεισμού ή αποδοχής στην κοινότητα: Οι Μακεδόνες (όπως και οι Κύπριοι) κλασσικές περιπτώσεις «μεθοριακών» Ελλήνων στον Ηρόδοτο.

Ηροδότου Ιστορίαι (αρχαίο κείμενο)

Μακεδονικός λόγος (Ε 17-22)

Μακεδονικός λόγος (Ε 17.1)

(17.1) Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἤγοντο ἐς τὴν Ἀσίην,
Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους
ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας, οἱ μετ' αὐτὸν ἐκεῖνον
ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἐπέμποντο δὲ οὗτοι
παρὰ Ἀμύντην αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ.

Μακεδονικός λόγος (E 17.2)

(17.2) Ἔστι δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύντομος κάρτα ἐς τὴν Μακεδονίην· πρῶτα μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον ἐξ οὗ ὕστερον τούτων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρω ἡμέρης ἑκάστης ἐφοίτα, μετὰ δὲ τὸ μέταλλον Δύσωρον καλεόμενον ὄρος ὑπερβάντι εἶναι ἐν Μακεδονίῃ.

Μακεδονικός λόγος (E 18.1)

(18.1) Οἱ ὧν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες οὔτοι παρὰ τὸν Ἀμύντην ὡς ἀπίκοντο, αἴτεον ἐλθόντες ἐς ὄψιν τὴν Ἀμύντεω Δαρείῳ βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδίδου καὶ σφεας ἐπὶ ξείνια καλέει, παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως.

Μακεδονικός λόγος (E 18.2)

(18.2) Ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγίνοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι τάδε· «Ἐεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσησι, ἐπεὰν δείπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι παρέδρους. Σὺ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαο, μεγάλως δὲ ξεινίζεις, διδοῖς τε βασιλεῖ Δαρείῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἔπεο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ».

Μακεδονικός λόγος (E 18.3)

(18.3) Εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης· «ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὗτος, ἀλλὰ κεχωρίσθαι ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεῖτε δὲ ὑμεῖς ἐόντες δεσπότες προσχρηίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα.» Εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς γυναῖκας, αἱ δ' ἐπεῖτε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀντίαι ἴζοντο τοῖσι Πέρσησι.

Μακεδονικός λόγος (Ε 18.4-5)

(18.4) Ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι γυναῖκας εὐμόρφους ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην φάμενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον γὰρ εἶναι ἀρχῆθεν μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας ἢ ἐλθούσας καὶ μὴ παριζομένας ἀντίας ἴζεσθαι ἀλγηδόνας σφίσι ὀφθαλμῶν. (18.5) Ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρίζειν· πειθομενέων δὲ τῶν γυναικῶν αὐτίκα οἱ Πέρσαι μαστῶν τε ἄπτοντο οἷα πλεόνως οἰνωμένοι, καὶ κού τις καὶ φιλέειν ἐπειρᾶτο. καὶ κού τις καὶ φιλέειν ἐπειρᾶτο.

Μακεδονικός λόγος (Ε 19.1)

(19.1) Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὀρέων ἀτρέμας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδειμαίνων τοὺς Πέρσας. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω παρεών τε καὶ ὀρέων ταῦτα, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθής, οὐδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός τε ἦν, ὥστε δὲ βαρέως φέρον εἶπε πρὸς Ἀμύντην τάδε· «Σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶκε τῇ ἡλικίῃ ἀπιῶν τε ἀναπαύεο μηδὲ λιπάρεε τῇ πόσι· ἐγὼ δὲ προσμένωνν αὐτοῦ τῆδε πάντα τὰ ἐπιτήδεα παρέξω τοῖσι ξείνοισι».

Μακεδονικός λόγος (Ε 19.2)

(19.2) Πρὸς ταῦτα συνιείς Ἀμύντης ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήξειν μέλλοι Ἀλέξανδρος, λέγει· «ὦ παῖ, σχεδὸν γάρ σευ ἀνακαιομένου συνίημι τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιέειν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σευ χρηίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἄνδρας τούτους, ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ ἡμέας, ἀλλὰ ἀνέχου ὀρέων τὰ ποιούμενα. ἀμφὶ δὲ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαί τοι».

Μακεδονικός λόγος (Ε 20.1-2)

(20.1) ὡς δὲ ὁ Ἀμύντης χρηίσας τούτων οἰχώκεε, λέγει ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας «γυναικῶν τουτέων, ὧ̃ ξεῖνοι, ἔστι ὑμῖν πολλὴ εὐπετεία, καὶ εἰ πάσησι βούλεσθε μίσησθαι καὶ ὀκόσησι ὧ̃ν αὐτέων. (20.2) τούτου μὲν πέρι αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν δέ, σχεδὸν γὰρ ἤδη τῆς κοίτης ὥρη προσέρχεται ὑμῖν καὶ καλῶς ἔχοντας ὑμέας ὀρῶ μέθης, γυναῖκας ταύτας, εἰ ὑμῖν φίλον ἔστί, ἄπετε λούσασθαι, λουσαμένας δὲ ὀπίσω προσδέκεσθε».

Μακεδονικός λόγος (E 20.3)

(20.3) Εἶπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι, γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῆσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας λειογενεῖους τῆ τῶν γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας καὶ ἐγχειρίδια δούς ἦγε ἔσω, παράγων δὲ τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσησι τάδε.

Μακεδονικός λόγος (Ε 20.4)

(20.4) «ὦ Πέρσαι, οἴκατε πανδαισίη τελέη ἰστιῆσθαι· τά τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἶχομεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας παρέχειν, πάντα ὑμῖν πάρεστι, καὶ δὴ καὶ τόδε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς τε ἐωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπιδαψιλευόμεθα ὑμῖν, ὡς παντελέως μάθητε τιμώμενοι πρὸς ἡμέων τῶν περ ἐστὲ ἀξιοί, πρὸς δὲ καὶ βασιλεί τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλητε ὡς ἀνήρ Ἕλλην Μακεδόνων ὑπαρχος εὖ ὑμέας ἐδέξατο καὶ τραπέζῃ καὶ κοίτῃ».

Μακεδονικός λόγος (E 20.5)

(20.5) Ταῦτα εἶπας ὁ Ἀλέξανδρος παρίζει Πέρση ἀνδρὶ
ἀνδρα Μακεδόνα ὡς γυναῖκα τῷ λόγῳ· οἱ δέ, ἐπίτε σφέων
οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπειρῶντο, διεργάζοντο αὐτούς.

Μακεδονικός λόγος (Ε 21)

(21.1) καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μόρῳ διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ
θεραπήη αὐτῶν· εἶπετο γὰρ δὴ σφί καὶ ὀχήματα καὶ θεράποντες καὶ ἡ
πᾶσα πολλὴ παρασκευή· πάντα δὴ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκείνοισι
ἠφάνιστο. (21.2) μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις τῶν ἀνδρῶν
τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγένετο, καὶ σφεας Ἀλέξανδρος
κατέλαβε σοφίη, χρήματά τε δούς πολλὰ καὶ τὴν ἐωυτοῦ ἀδελφεὴν τῇ
οὔνομα ἦν Γυγαίη· δούς δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρη
ἀνδρὶ Πέρσῃ, τῶν διζημένων τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ.

Μακεδονικός λόγος (Ε 22.1)

(22.1) Ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθὲς ἐσιγήθη. Ἕλληνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γεγονότας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτός τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι ἀποδέξω ὡς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλληνοδίκαι οὕτω ἔγνωσαν εἶναι.

Μακεδονικός λόγος (E 22)

(22.2) Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ καταβάντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἐξεϊργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Ἑλλήνων· Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὡς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλληνα καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα μὲν νυν οὕτω κη ἐγένετο.

Πηγή του αρχαίου κειμένου

Πηγή για το αρχαίο κείμενο: [Ιστορίαι \(Ηροδότου\) - Βικιθήκη](#)

[https://el.wikisource.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%CE%B9_\(%CE%97%CF%81%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%BF%CF%85\)/%CE%A4%CE%B5%CF%81%CF%88%CE%B9%CF%87%CF%8C%CF%81%CE%B7](https://el.wikisource.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%CE%B9_(%CE%97%CF%81%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%BF%CF%85)/%CE%A4%CE%B5%CF%81%CF%88%CE%B9%CF%87%CF%8C%CF%81%CE%B7)

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος,
Τίτλος μαθήματος: «Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία: Ηρόδοτος.
Διάλεξη 3 Μακεδονικός λόγος (Ε 17-22)».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1802/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

